

[Ove Hansen]

slag til vedtagelse, og lad mig sige, at ministeren også har tiltrådt ændringsforslaget.

Hermed sluttede forhandlingen om ændringsforslaget.

Ændringsforslaget
vedtoges uden afstemning.

Lovforslaget som helhed sattes derefter til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Lovforslaget
vedtoges enstemmigt med 125 stemmer.

Formanden:

Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om børnetilskud og andre familiefordelinger. (Ændring af børnetilskud og pristalsregulering, indførelse af en ungdomsydelse og ændret klageadgang).

(Lovforslag nr. 211. Fremsat 24/4 75).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Albertsen (S):

Vi har for så vidt her i tinget haft en lille forprøve på en del af det, som vi her i dag skal tage stilling til, idet vi jo i afvigte uge drøftede det af venstre og andre partier fremsatte lovforslag med henblik på ydelse af en ungdomsstøtte. Der havde vi jo lejlighed til at udvekle bemærkninger mellem de forskellige partier. Det, der dengang var på bordet, er for så vidt for en del af problematikken vedkommende også indføjet i det forslag, vi i dag skal tage stilling til.

Det, som man dengang forfægtede, eller det, der ligger på bordet i forvejen, er altså spørgsmålet om en ungdomsydelse på et beløb af 6.000 kr. Det, der er tale om i lovforslaget her, er en ungdomsydelse på 8.000 kr. Det er klart, at vi under udvalgsarbejdet må finde ud af en løsning, som tilvejebringer det nødvendige flertal for det mest tiltalende af de to lovforslag.

Det, der imidlertid her i særlig grad er tale om ved ministerens forslag, er jo en ændring af vores lovgivning vedrørende børnetilskud. Der vil jeg da gerne sige, at det, der her ligger på bordet, er udtryk for et forlig. Det er ikke for så vidt nogen form for ønskedrøm, som ministeren her er kommet med, ej heller noget som vi i særlig grad vil råbe hurra for fra socialdemokratiets side. Men vi må klart erkende, at når samfundet har færre midler til rådighed, og når borgerne presser på med henblik på en skattereform, som betyder lavere skatter, så er det klart, at der må tilvejebringes balance på statens budget. Så er det nok næsten uundgåeligt, at man også må se på de omkostninger, der er tale om inden for socialministeriets område, som jo omfatter ca. 40 pct. af de samlede statsudgifter.

Jeg skal imidlertid gerne komplimentere ministrene og dem, der har været inddraget i disse forarbejder, og her i særlig grad socialministeren for det forslag, der her i dag skal tages stilling til. Når man tager de muligheder i betragtning, som forelå ved starten af disse drøftelser, hvor der jo var tale om, at visse partier mente, at man skulle skære konsekvent ned for alle i samfundet, og at de skulle have lavere børnetilskud, uanset deres økonomiske placering og familiemæssige størrelse, så er det, der nu ligger på bordet, noget ganske andet og mere tiltalende. Jeg tror, der i befolkningen vil være forståelse for, at når der er færre midler til rådighed og man sparer, så er det rimeligt, at de, der har de bredeste skuldre, også må være tilbøjelige til at acceptere nedskæringer af sociale ydelser, som ellers har været generelle.

Det, man måske kan ængstes for i så henseende, er, at det vil medføre en øget administration, hvilket ikke mindst er kommet til udtryk i den livlige offentlige debat, der har været herom. Jeg tror imidlertid nok, at nogle af de tal, der har været fremme i den offentlige debat, har været noget overdrevne. Men det er klart, at hvor der har været tale om en generel ydelse til alle uanset indtægts- og formueforhold, og man nu går over til at etablere en grænse, da kan det ikke undgås, at det medfører en øget administration.

Når jeg ser på de tal, som ligger i lovforslaget, og de bemærkninger, som ministeren

[Albertsen.]

har fremført i forbindelse med fremsættelsen af lovforslaget, tror jeg imidlertid, at det vil være muligt at få befolkningens flertal til at sige, at når vi skulle spare, og vi ikke kunne undgå at spare på dette område, så er det et rimeligt og godt udgangspunkt for de drøftelser, vi skal have senere i socialudvalget, om det, der ligger på bordet, nemlig at man først begynder aftrapningen ved en indtægt på 90.000 kr. og derover. Men jeg ved meget vel, at når man taler om disse ting, så vil mange mennesker, og i høj grad med rette, pege på: ja men hvad er det for indtægtstal, vi taler om? Det er det beløb, man betaler skat efter, og dér er det jo ikke ukendt, at i kraft af de mange fradragsordninger, og manipulationer kan man ofte tale om, i forbindelse med selvangivelserne, er det ikke noget retfærdigt grundlag. Jeg må derfor håbe på de udtalelser, der ved forskellige lejligheder er fremkommet fra ministeren for skatter og afgifter om at ville gå i gang med en oprydning i hele denne jungle af fradrag og derved fremme et mere rimeligt grundlag for fastsættelse af såvel denne ydelse som andre sociale ydelser.

Vi ved jo, at der ligger et betydeligt materiale i den betænkning, der er kommet, med henblik på sammenfaldet af sociale ydelser, af indtægtsfremgang og af skattepræstationer. Det har klart vist, at mennesker kan have betydelig indtægtsfremgang, men derved faktisk ikke kommer i en bedre økonomisk situation, fordi det medfører lavere sociale ydelser af forskellig art. Vi ved også, at en masse mennesker med hensyn til deres skattepræstation står helt anderledes, selv om de reelt har samme situation, i kraft af de fradragsmuligheder, som skattelovgivningen giver. Derfor vil jeg sige, at vi her nu får nye argumenter for at få ændret skattelovgivningen på disse vitale områder.

Om selve lovforslaget mener jeg, at talene, der ligger på bordet, og som indebærer betragtelige besparelser, er langt at foretrække for de forslag og de tanker, der har været fremført fra forskellig side. Men en åbenbar skønhedsplet i lovforslaget — hvis man skal tale om skønhed og charme i den forbindelse — er, at den mekanisme, der er indføjet i forslaget, vil virke på en uheldig måde, i kraft af at revisionsbestemmelserne

senere kommer til virkning, langsommeligt og dermed urimeligt. Jeg håber, at vi under udvalgsarbejdet i høj grad kan få afklaret disse ting, for ellers vil de medføre nye uretfærdigheder, når der sker ændringer i familiens beskæftigelse, eventuelt ved hustrus ophør med arbejde.

Jeg skal anbefale lovforslaget og håber, at vi under udvalgsarbejdet i socialudvalget kan finde frem til et forsvarligt og rimeligt flertal for denne lovgivning vedrørende ændring af børnetilskud og etablering af en ungdomsydelse.

Jacob Sørensen (V):

Vi kan fra venstres side kun beklage, at bestræbelserne for at skabe en større reduktion af børnetilskudsbeløbene ikke er lykkedes, og at vi må nøjes med at behandle dette forslag, som nu foreligger.

Vi er naturligvis glade ved, at man hovedsageligt følger de principper, som vi har beskæftiget os med i vor regeringsperiode. Jeg tænker her på den måde, hvorpå man vil gennemføre indtægtsgradueringen, og jeg tænker også på, at vi er tilfredse med, at man angriber den fuldstændige dyrtidsregulering, som har været anvendt hidtil, og nøjes med halv dyrtidsregulering.

Det har været vores opfattelse, at når vi skulle ændre på betalingsforholdene her i samfundet, så var dette et område, hvor vi i hvert fald burde hente et større beløb til skattenedsættelse end det, der nu bliver tilfældet, men jeg forstår, at det beror på en aftale mellem tilstrækkeligt mange partier. Alligevel vil vi drøfte og diskutere problemerne, når de kommer i udvalget.

Med hensyn til ungdomsydelsen bemærker jeg, at man i modsætning til det forslag, der blev behandlet i sidste uge, vil anvende hele besparelsen ved inddragelsen af børnetilskuddet til de 16- og 17-årige til en ungdomsydelse, altså alle de 245 mill. kr. i 1974-priser, mens det var vores opfattelse, at man kun skulle udbetale 172 mill. kr. Der er altså en manko på 72-73 mill. kr. mellem de to forslag med hensyn til besparelsen på området. Det er klart, at når man vil bruge 72 mill. kr. mere til en ungdomsydelse, så er det også nødvendigt, at man ser på maksimumsgrænserne, og det har man altså også gjort, idet man foreslår dem hævet fra 6.000 kr., som i det andet forslag,

[Jacob Sørensen.]

til 8.000 kr., og det hænger naturligvis sammen med det beløb, der er til rådighed til anvendelse for området.

Jeg vil også gerne sige et par ord om den ændring, der er sket i forbindelse med vore tanker om udbetalingen. Der er ingen, der kan være i tvivl om, at udbetalingen af beløb fra Statens Uddannelsesstøtte til de 16-17-årige i de senere år, hvor udbetalingen er sket direkte til børnene, har givet anledning til megen forargelse, og at dette bl. a. er baggrunden for, at vi har interesseret os stærkt for dette område. Vi har derfor tænkt os helt sikkert og klart, at hvis vi skal have det bedre i fremtiden, så må ungdomsydelsen udbetales til forældrene som en støtte til forældrenes forsørgerforpligtelser over for de 16- og 17-årige. Så kan det ikke være rimeligt, at man udbetaler ydelsen til børnene, og derfor bør der i loven stå, at den udbetales til forældrene, og ikke at man frit overlader det til de kommunale instanser at afgøre, hvem den skal udbetales til. Vi var af den opfattelse, at ydelsen skal udbetales til forældrene eller hvem der træder i deres sted, medmindre der er helt ekstraordinære forhold, hvilket jo kan forekomme, og så ville vi give det sociale udvalg og magistraten mulighed for at fravige. Det helt store antal mener vi burde og bør udbetales til forældrene, og det vil vi stå fast på stadig væk.

Vi kan give tilsagn fra venstre om en velvillig behandling i udvalget. Vi havde gerne set, at det havde været et andet og mere omfattende lovforslag, men vi må jo behandle det ud fra det, det er.

Maisted (FP):

Dette forslag er resultatet af socialdemokratiets opfattelse af forligspartiernes bestræbelser på at begrænse de offentlige udgifter.

Oprindelig var tanken, at der i forbindelse med skattelettelserne skulle gennemføres en besparelse i første omgang ved storebededagsforliget på 1.200 mill. kr., og efter finanslovsforslaget fremsat af venstregeringen på 975 mill. kr. i 1975-76 på dette område. Ifølge det foreliggende lovforslag vil socialministeren spare ca. 70 mill. kr. i 1975-76. Besparellestankerne i lovforslaget kan vi selvfølgelig støtte, men vi håber på, at

vi kan finde et flertal for væsentlig større besparelser på dette område.

Med hensyn til selve udregningen af besparelserne fortæller bemærkningerne til forslaget intet om, hvorledes tallene er sat sammen for de forskellige grupper. Ifølge lovforslaget skal børnetilskud og ungdomsydelse tildeles efter forskellige kriterier. For at opnå det højeste børnetilskud skal man være enlig forsørger med en skattepligtig indkomst på højst 90.000 kr., og i dette tilfælde er man enlig forsørger, blot man ikke lever sammen med barnets far eller mor. Fristeder, kollektiver og storfamilier omtales ikke i lovforslaget. F. eks. er det en mægtig fordel at være student og hjælpe-lærer ved Roskilde universitet, samtidig med at man er enlig forsørger og medlem af en storfamilie.

Disse regler gælder ikke for ungdomsydelsen. Her kommer et andet begreb ind. Ydelsen afhænger af den fremtidige, faktiske indkomst. Familieforholdene skal også bedømmes anderledes. Bortset fra fristeder, kollektiver og storfamilier beregnes den fremtidige faktiske indkomst, modsat børnetilskuddene, ud fra det begreb, der hedder husstandsindkomsten, og for at gøre det helt klart må husstandsindkomsten ikke overstige 70.000 kr. i skattepligtig indkomst.

Endelig gælder der regler for mine børn og dine børn og vore børn ved udregning af børnetilskuddene, men disse regler gælder ikke for ungdomsydelse.

Lovforslaget vender sig først og fremmest imod lønmodtagerne. Hvis man tager hensyn til administrationsudgifter og den indbetalte skat, vil der formentlig være tale om et tab ved at få udbetalt børnetilskud og ungdomsydelse for en stor del af modtagerne.

Man kunne få den tanke, at dette lovforslag er lavet så kunstigt, at udvalgsarbejdet aldrig bliver færdigt. Men vi skal bidrage med vore tanker og forsøge at få så mange besparelser gennemført som muligt på området.

Edele Kruchow (RV):

Det radikale venstre har med tilfredshed konstateret, hvorledes socialministeren har indarbejdet forslaget om en ungdomsydelse til de 16-17-årige i det foreliggende lovforslag om børnetilskud. De mindre forskelle, der er fra det forslag, der blev behandlet her

[Edele Kruchow.]

forleden, og som det radikale venstre er medforslagsstiller til, og som hr. Jacob Sørensen var inde på, er af en sådan art, at vi regner med, at vi kan tale os til rette herom under udvalgsarbejdet. Det er forhold, der kræver en række udregninger, som udvalget kan få oplyst nærmere gennem socialministerens administration.

Som nævnt ved tidligere lejligheder anser vi indførelsen af ungdomsydelsen som et fremskridt af flere grunde, bl. a. fordi stipendiestøtten, der udbetales til de unge i denne aldersgruppe, i en række tilfælde gav anledning til vrede, hvor modtagerens levestandard ikke syntes at være i overensstemmelse med den skattepligtige indkomst. Ungdomsydelsen skal ikke kun udbetales efter den skattepligtige indkomst, men der skal ved tildelingen tages hensyn til, om den faktiske indkomst, som er til rådighed, væsentligt overstiger den skattepligtige. Vi er, ligesom hr. Jacob Sørensen nævnte det, af den formening, at ydelsen skal udbetales til forældrene og kun i ganske særlige tilfælde kan der være tale om noget andet.

Nedsættelserne gennem indtægtsgraduering af almindeligt, forhøjet og ekstra børnetilskud foreslår ministeren at graduere for skattepligtige indtægter, der ligger over 90.000 kr. I det radikale venstre ville vi nok foretrække en lineær nedskæring, også af administrative grunde, af disse børnetilskud. Vi har imidlertid ikke lagt os endeligt fast på fremgangsmåden, blot vi holder os inden for en ramme, der efter vor opfattelse skulle ligge på 210 mill. kr., som omfatter nedskæringen på årsbasis af både børnetilskud og ungdomsydelse.

Vi er ikke så pessimistiske som fremskridtspartiets ordfører med hensyn til vanskelighederne omkring dette udvalgsarbejde. Vi vil i hvert fald medvirke til, at vi kan komme igennem med drøftelserne og få resultaterne så hurtigt og så gode som muligt.

Karen Thuroe Hansen (KF):

Det konservative folkeparti vil stadig væk gerne medvirke til, at vi kan få indført besparelser, der kan give skattelettelser, og vi kan også medvirke til, at vi får en eventuel nedsættelse af børnetilskuddene, men vi kan absolut ikke medvirke til, at disse bliver indtægtsreguleret. Det vil sådan set være

ganske ulogisk at indføre en indtægtsregulering på endnu et ydelsesområde, efter at folketingset i fuld enighed for mere end et år siden udbad sig en analyse af allerede eksisterende problemer vedrørende de indtægtsbestemte ydelser. Det fremgik tydeligt af denne undersøgelse, at der allerede med de eksisterende love findes grelle eksempler på, hvordan indtægtsstigninger helt oplulser af nedgang i de sociale ydelser. Der findes eksempler på, at en indtægt på 70.000 kr. på grund af samspil mellem skat og sociale ydelser ikke giver mere tilovers end en indtægt på 30.000 kr. Flere indtægtsreguleringer vil således betyde, at man overhovedet ikke er i stand til at forbedre sin økonomiske situation ved at tjene mere.

Når indtægtsregulering samtidig vil betyde, at der yderligere skal ansættes mellem 150-200 personer i den offentlige sektor til beregning af de individuelle tilskud, så vil de beregnede besparelser ganske givet blive noget illusoriske.

Normalt er det vel således, at socialdemokratiet i det store og hele er enigt med LO i den førte politik. Men med dette lovforslag går socialministeren direkte imod det oplæg til debat om skat, som vi fik omdelt i sidste uge, og hvor LO tager afstand fra indtægtsgraduering både af børnetilskud og af støtten til uddannelse. Det konservative folkeparti vil arbejde for, at nedskæringen af børnetilskuddene finder sted ved en ensartet reduktion af beløbene, også af den grund, som jeg har nævnt tidligere, at det vil være administrativt lettere og billigere.

I sidste uge behandlede vi et forslag om ungdomsydelse til de 16-18-årige. Også dette forslag omfatter en sådan ydelse, dog med den forskel, at ydelsen i socialministerens forslag er noget højere, men ligeledes indtægtsbestemt. I lighed med det andet forslag tildeles den ikke automatisk, men skal søges i hvert enkelt tilfælde.

Trods vor kritiske holdning til de indtægtsregulerede ydelser vil jeg dog tilsige vor positive medvirken i udvalgsarbejdet.

Kristine Heltberg (SF):

Ligesom det var tilfældet med det lovforslag fremsat af venstre, vi behandlede sidst inden for samme emnekreds, er min begejstring for det foreliggende lovforslag ærlig talt meget, meget ringe. Det forekom-

[Kristine Heltberg.]

mer mig at være et af disse meget triste forlig, hvor socialdemokratiet formodentlig på grund af den politiske situation har ladet sig presse ind i nogle rammer og ind i et forslag, som efter vor opfattelse ikke kan føre noget som helst godt med sig, tværtimod. Der er måske nogle enkelte ting, der er en lille bitte smule bedre end i venstres forslag, men forbedringerne er så små, at der virkelig skal meget, meget god vilje til at få øje på dem.

Det afgørende er, at det her drejer sig om, at man lader de såkaldte besparelser gå ud over en ganske bestemt gruppe mennesker i landet, nemlig dem, der i familien skal tage stilling til, om et barn på 16-17 år skal søge en videregående uddannelse eller skal ud at tjene hurtigt tjente penge, som ikke står i forbindelse med en rimelig udvidelse af uddannelsen. Jeg mener, vi gør vores land fattigt derved, og jeg mener, vi gør dem en bjørnetjeneste, som vi tidligere har talt så meget om, fra indtil flere partier, at man skulle se at få inddraget i uddannelsen. Jeg mener, det hører sammen med et helt register af nedskæringsforslag, der alle sammen rammer netop vores uddannelsessektor og især rammer den sociale gruppe, som efter vor opfattelse i særlig grad trænger til en støtte, netop de børn, der skal ud i en uddannelse og ikke så gerne skulle ud i en eller anden mere eller mindre tilfældig indtjeningsstilling.

Derudover indebærer forslaget som så mange af den slags forslag, at man stadig opererer med den skattepligtige indkomst. Vi ved, hvor usikkert dette begreb er, og hvor megen kritik der kan rettes imod disse forskellige fradrag. Det bevirker, at sådan nogle forslag i særlig grad går ud over lønmodtagere, hvis folk med fradragsfiduser simpelt hen kan opnå bedre forhold for deres børn.

Jeg vil endelig pege på, at selv i de optimistiske bemærkninger på side 4 foreligger der en hel opskrift på det utrolige administrative roderi, vi risikerer at komme ud i med det foreliggende lovforslag. Det skønnes, at der vil være tale om udgifter på 25-30 mill. kr. ekstra til administration. Jeg tror, det er et meget optimistisk skøn. Jeg tror, vi her igen har at gøre med et af de lovforslag, der vækker almindelig irritation og mishag, dels på

grund af den sociale slagside, som er ganske iøjnefaldende, dels på grund af den oppustning af bureaukratiet og administrationen, det giver anledning til.

Naturligvis vil vi da prøve på at gøre vores bedste for at se, hvad man kan få ud af sådan et forslag, men vores holdning må absolut siges at være altdominerende negativ.

Inge Krogh (KrF):

Kristeligt folkeparti ser med megen sympati på, at de besparelser, der skal ske på børnetilskuddene, sker efter en indtægtsregulering. Det gik vi allerede i sidste samling ind for, da man drøftede disse besparelser. Vi mener, det er rimeligt, at der begynder en besparelse for det første barn, når indkomsten er 90.000 kr. Vi havde dog gerne set, at det som ved ungdomsydelsen drejede sig om en husstandsindkomst og ikke som nu forældrenes indkomst, hvis de er samlevende, og ellers indkomsten hos den af forældrene, der har forældremyndigheden.

Vi ser med glæde, at det bliver muligt nu for fremmedarbejderbørn at få børnetilskud efter 1 års forløb. Det synes vi er rimeligt.

Ungdomsydelsen minder om den, der var indeholdt i det lovforslag nr. 170 om ungdomsydelse, som blev behandlet i sidste uge. Der er dog den forskel, at ungdomsydelsen er større, 8.000 kr. i stedet for 6.000 kr. Jeg kan ikke tage stilling til her, om vi har råd til det. Det må vel drøftes i udvalget. Vi ser med glæde, at det her er husstandsindkomsten, det drejer sig om. Vi mener, det må være mere retfærdigt.

Der er som ved lovforslag nr. 170 tale om, at barnet eller den unge må have en indkomst fra 4.000 kr. op til 15.000 kr. Her må man nok tænke på, at når den unge har en vis indkomst og så yderligere får denne ydelse, så indtræder der en beskatning, og den unge vil derfor få meget lidt ud af det sidste, der gives i denne ydelse. Vi vil meget gerne se på i udvalget, om man ikke kunne få en mere retfærdig ordning, så den unge fik noget ud af de sidste penge, der gives.

Vi så gerne, at det var bestemt, at ydelsen blev givet til forældrene, og at den kun i ganske specielle tilfælde, hvor der var tale om misbrug fra forældrenes side, blev givet til barnet alene. Det er klart, der kan være undtagelser.

Freddy Madsen (DKP):

Da vort partis ordfører i denne sag er fraværende, skal jeg indskrænke mig til at fremsætte nogle ganske få kommentarer til det foreliggende lovforslag.

Det er helt åbenbart, at det er et led i den almindelige krig, som bliver ført herindefra især imod børn og unge. Det er et forslag, som nedskærer på et område, hvor der absolut ikke burde nedskæres i den foreliggende situation. Det, man så kan anerkende, det er jo, at det er lykkedes at få en mindre besparelse i forhold til det, der oprindeligt var tilsigtet, men det er en overordentlig ringe trøst, og det gør ikke vores sympati for det foreliggende lovforslag større.

For det første må vi naturligvis vende os imod den nedskæring, der er vedrørende pristalsreguleringen. Netop i en situation, hvor betingelserne for familier, der har børn, på en lang række områder er blevet forringet systematisk, er det forkert, at man nedskærer netop på dette område.

Den indtægtsgrænse på de 90.000 kr., man nu vil indføre, har vi heller ikke nogen sympati for. Det kan ganske vist siges, at det kan være urimeligt, at velhaverfamilier skal have børnetilskud, men det hænger jo sammen med hele den håbløse skattelovgivning, vi har. Det var her, man burde sætte ind og lave rettelser. Nu får vi også på dette område alle urimelighederne. Lad mig blot nævne et enkelt eksempel. En faglært arbejder, hvor begge parter arbejder, men som bor i en lejlighed, kan ikke få børnetilskud, mens makkeren ved siden af kan få det, hvis han bor i eget hus. Det er rigtigt, at det er først og fremmest vores håbløse skattelovgivning, der er årsag til det, men jeg synes, det er rimeligt at understrege, at vi her har et nyt eksempel på urimeligheder, hvor folk med rette ryster på hovedet og spørger, hvad det egentlig er vi foretager os.

Med hensyn til ungdomsydelsen er der også på det område en lang række urimeligheder. Vi har tidligere taget stilling til selve spørgsmålet om ungdomsydelsen. Der er jo tale om en alvorlig nedskæring af ungdommens uddannelsesstøtte i det hele taget. Men også ved den måde, hvorpå lovforslaget her er udformet, kommer der nye urimeligheder til. Det er helt uforståeligt, at der ikke skulle kunne udbetales en ungdomsydelse til unge

på 16-17 år, som af den ene eller den anden grund ikke bor hos deres forældre.

Der er også med hensyn til spørgsmålet om samleverens indtægt åbenlyse uretfærdigheder. F. eks. skal samleverens indtægt tælle med ved afgørelsen af, om der kan gives en ungdomsydelse. Det er et udtryk for, at man ikke tænker ret meget på det virkelige liv, for ellers ville man forstå, at netop på dette område kan der være nogle meget alvorlige problemer, idet det ofte vil være således, at der er et uheldigt forhold imellem samleveren og den unge; man bør derfor ikke yderligere belaste forholdet, som man gør på denne måde igennem økonomien.

Alt i alt synes vi altså, det er et ringe forslag. Det vil give mere administration. Der findes paragraffer, der er indbyrdes modstridende. Det er måske noget, man kan rette op på i udvalget, men som sagt har vi ingen sympati for det foreliggende forslag.

Brusvang (CD):

Partiet centrum-demokraterne var det første af sparepartierne, der allerede i januar måned gjorde opmærksom på, at der var sket en væsentlig ændring af forudsætningerne for det spareforlig, vi havde indgået i september, hvor vi jo ikke havde den arbejdsløshed, som vi kunne se var på vej i januar, og som allerede var der i et væsentligt omfang. Derfor gjorde vi allerede under de regeringsforhandlinger, som blev ført under formandens ledelse, opmærksom på, at nu var der en situation, hvor der var brug for at stimulere den indenlandske efterspørgsel, mens vi vidste, at en beskærelse på næsten 1 mia. kr. ville have den stik modsatte og uheldige virkning. Med 150.000 arbejdsløse var det ikke den rigtige politik.

Derfor kan vi i dag sige ja i princippet til regeringens forslag, som det foreligger. Her har man nemlig ikke taget denne meget kraftige nedskæring med. Man har ønsket at fastholde visse delvise besparelser til betydeligt mindre beløb, og disse besparelser kan vi, for så vidt angår den beløbsmæssige ramme, godt anbefale.

Den ene besparelse er udmøntet således, at man har foreslået, at der kun skal være halv dyrtidsregulering. Det har sin rimelighed, fordi vi ved, at dyrtidsreguleringen her er skattefri. Det kan vi altså anbefale som metode.

[Brusvang.]

Den anden del af besparelsen har man som metode foreslået i form af en indtægtsgraduering af disse børnetilskud. Det er allerede nævnt af flere heroppe, fra kommunistisk side af hr. Freddy Madsen, fra konservativ side af fru Karen Thurøe Hansen, og også andre har nævnt, hvad jeg derfor ikke skal gentage, at den progressive beskatning og den urimelige virkning af ubestemmelige indtægtsbegreber osv. er argumenter, som taler imod, at vi her får et nyt eksempel på indtægtsgraduering af en social ydelse. Her kan vi ikke være med til metoden, men vi ser altså gerne, at besparelsen af dette omfang opretholdes på den ene eller den anden måde; så må udvalget finde frem til den rette metode.

Om ungdomsydelsen blot dette, at vi er i princippet enige i, at man går over til den trangsbestemte ungdomsydelse, men jeg vil gerne understrege, at det har hele tiden været vor indstilling, som vi altså desværre ikke har kunnet komme igennem med, at denne ungdomsydelsesordning skulle have været udvidet til også at omfatte de 18-20-årige.

Steen Folke (VS):

Dette lovforslag er et led i den lange række af asociale besparelsesforslag, som folketinget bruger det meste af sin tid på her i foråret. Gennemførelsen af det vil indebære en klar forringelse af børnenes stilling og specielt af de 16-17-åriges stilling. Som det er fremgået, er forslaget resultatet af et forlig, der blev indgået i forbindelse med finansloven, et forlig som VS ingen andel havde i.

Vi er imod dette forslag, fordi det rammer alle. Det er rigtigt, at det er et mindre asocialt forslag end det, som venstre gerne havde set, men det er blevet fremstillet, som om det stort set kun ramte de høje indkomster, og det er jo ikke rigtigt; bl. a. rammer halveringen af dyrtidsreguleringen alle kategorier, som får børnetilskud udbetalt.

Ungdomsydelsen må også ses som en klar forringelse i forhold til den bestående situation, idet den jo skal træde i stedet for dels børnetilskuddene for de 16-17-årige, dels den støtte, som disse kategorier af unge har kunnet få gennem Statens Uddannelsesstøtte. Det fremgår også af bemærkningerne til lovforslaget, at der ligger en besparelse

på dette område, som er skønnet til, så vidt jeg husker, 155 mill. kr. Det er klart, det er en forringelse af disse unges vilkår netop på et tidspunkt, hvor de har overordentlig stor brug for den støtte for at kunne klare overgangen fra skolegang og en tilværelse sammen med deres forældre til en selvstændig uddannelse af den ene eller den anden art.

I forbindelse med indførelsen af ungdomsydelsen har man anvendt den samme indkomstgrænse, som lå i venstres forslag, som vi behandlede for en uges tid siden, nemlig en grænse på 70.000 kr. — en grænse som jeg mener i hvert fald er sat alt for lavt. Den rammer lige ind i typiske lønarbejderindkomster — det er jo husstandsindkomsten, der er tale om — og den rammer oven i købet på et sted, hvor andre former for tilskud også falder væk, det gælder f. eks. boligtilskud. Jeg mener, det er nogle indkomstkategorier i størrelsen 70.000–80.000 kr., som i særlig grad bliver ramt. Jeg mener derfor, man skulle overveje i hvert fald at sætte denne grænse højere for ungdomsydelsen.

Men det er klart, alt det vil ikke løse de fundamentale problemer i forbindelse med forslaget.

Vi er også imod, at man i så høj grad går over til at lade det være op til myndighederne rundt omkring at skønne over, hvordan og til hvem ydelsen skal udbetales. Det er da udmærket, at den kan udbetales til de unge selv, det synes vi er en god åbning, man har givet, men med en smule kendskab til, hvordan den slags er blevet forvaltet hidtil og vil blive forvaltet, mener jeg ikke, der er tvivl om, at ydelsen stort set vil blive betalt til forældrene. Vi er imod, at man giver så megen skønsmulighed til myndighederne rundt omkring i kommunerne på dette område.

I det hele taget synes vi, det er et meget dårligt forslag, der er tale om her. Der er et enkelt lille fremskridt, og det vil jeg da godt erkende, nemlig at man nu vil kunne udbetale børnetilskud til fremmedarbejdere et år efter, at de er kommet til landet. Jeg kan se, det er et fremskridt, hidtil har de skullet være her i 3 år, men jeg vil da gerne spørge: hvorfor kan man ikke udbetale det mere eller mindre med det samme? Som bekendt kan fremmedarbejdere godt få lov til at betale skat med det samme, når de

[Steen Folke.]

begynder at tjene penge. Hvad er der egentlig til hinder for at begynde med den slags ydelser på samme tidspunkt, som man pålægger disse grupper skattebetalingen?

Socialministeren (Eva Gredal):

Jeg vil gerne takke dem, der er kommet med positive tilsagn om velvilligt udvalgsarbejde. En lang række af de spørgsmål, der er rejst her og kommenteret her, er jo bedre egnede til at blive besvaret ved den tekniske gennemgang af lovforslaget i udvalget. Der er dog et par enkelte ting, jeg godt lige vil tage op med det samme.

Hr. Albertsen spurgte, om man ikke kunne finde en bedre mulighed for at regulere. Vi skal da nok se velvilligt på, om man skulle kunne finde frem til en bedre reguleringsmekanisme.

Til de ordførere, der har talt om udbetaling til forældrene først og fremmest og kun i særtilfælde til børnene, vil jeg da godt sige, at jeg vil ikke stille mig afvisende over for at overveje, om der skal ske en ændring her. Spørgsmålet er vel, om det ikke kunne fremgå af betænkningen, hvad man forestiller sig med hensyn til dette. Der har ikke i mit forslag ligget dette, at ydelsen absolut skulle udbetales til børnene. Jeg tror stadig væk, kommunerne kan skønne så godt, at det er forældrene, der får ydelsen; det er dem, der skal have tilskuddet til at kunne beholde deres børn under uddannelse, eller hvad det nu er, under skolegang af en eller anden art. Det vil jeg godt se på under udvalgsarbejdet.

Til fru Kristine Heltberg vil jeg godt sige: ja, det er et forlig, men jeg kan altså ikke med min bedste vilje se, at der ikke er en stor forskel på det, det tidligere regeringsparti og det nuværende regeringsparti foreslår. Der er en forskel på 800 mill. kr., der skulle have været hentet hjem, hvis den forrige regerings forslag var gået igennem. Det kan man ikke sige er nogen lille forskel.

Til hr. Steen Folke: jeg tror godt, at kommunerne er i stand til at skønne over, hvem der skal have ungdomsydelsen udbetalt, men jeg er som sagt indstillet på at se på i udvalget, om vi skal ændre på noget her.

Albertsen (S):

Nu skal det jo ikke være anledning til en

storpolitisk debat, det vi her drøfter og tager stilling til i første omgang. Men jeg må have lov at sige til en dame, som jeg har stor respekt for med hensyn til klogskab, fru Kristine Heltberg, og bemærkningen har for så vidt også lidt relevans til hr. Freddy Madsen og til hr. Steen Folke, at det skulle jo ikke være ukendt for nogen af de tre fortræffelige personer, hvordan folketinget er sammensat. Jeg ved også, at de tre ordførere ganske nøje har bemærket alternativerne til det, vi her skal tage stilling til. Det er generelle nedsættelser, det er besparelser, som går på måske 8-10 gange større beløb end det, vi her taler om.

Det er ikke spørgsmålet om at vælge mellem pest og kolera, det er et spørgsmål om at foretrække det mindre onde fremfor det større onde. Det synes jeg at man skulle bemærke sig. Det skulle man huske på. Man burde måske også, dengang man tilrådede dannelsen af den regering, der sidder, have været åben over for at tage medansvar, også i situationer som denne, hvor der skal tages stilling til, om man foretrækker det mindre onde fremfor det større onde. Det er det, der er tale om, og intet andet.

Kristine Heltberg (SF):

Jeg takker hr. Albertsen for de pæne ord, men jeg vil også pege på, at jeg i det, jeg sagde, netop understregede, at jeg mener, det er et lovforslag, som socialdemokratiet har ladet sig presse til. Selvfølgelig er det bedre end de borgerliges forslag — hvad skulle vi dog ellers have ventet? — men det gør det ikke til et godt lovforslag, det gør det ikke til et forslag, som vi mener burde være kommet frem med et arbejderpartis signatur på.

Maisted (FP):

Jeg vil da meget gerne have at vide af socialministeren, hvem regeringen har indgået forlig med i denne sag.

Man taler jo, som om regningen ikke skal betales, når man øser pengene ud. Men det må da også være gået op for hr. Steen Folke, at det bliver de samme mennesker, der kommer til at betale det underskud, vi har i kassen, når der går nogen tid. Det vil altså sige, at når man her ikke går med til nogle besparelser, så straffer man dem bare på et senere tidspunkt. Det er jo ikke særlig

[Maisted.]

socialt. Jeg vil meget gerne have, hr. Steen Folkes definition af, hvad han opfatter som asocialt.

Freddy Madsen (DKP):

Jeg mener ligesom hr. Albertsen heller ikke, at denne sag skulle give anledning til en storpolitisk debat, men i anledning af de bemærkninger, han fremsætter, vil jeg gerne gøre opmærksom på, at i modsætning til socialdemokratiet agter vi altså ikke i ro og fred at tage imod øretæverne i den række, hvori de falder fra den anden side af salen. Det er jo det, der er tale om. Jeg har ved flere lejligheder fra denne talerstol gjort opmærksom på — og det skal jeg som sagt ikke gentage, fordi det ikke er en storpolitisk debat — hvordan regeringen efter vores opfattelse burde have klaret en række af de sager. Det, man har gjort, er altså, at man har valgt, som hr. Albertsen siger, de mindre onder vej. Hvor de mindre onder så hører op, ja, det kan jo blive interessant at se, men vi agter i hvert fald at gøre, hvad vi kan, for at få onderne standset.

Steen Folke (VS):

Jeg vil da gerne tjene hr. Maisted med et forsøg på en definition af, hvad jeg finder er asocialt. Det er en meget stor del af den lovgivning, der vedtages for tiden i dette folketing, og jeg vil gerne sige, hvorfor den er asocial. Det er den, fordi hovedprincippet for den lovgivning er at tage pengene fra de hundredtusindvis af lønarbejdere her i landet og dirigere disse penge over til kapitaljerne. Det er slet og ret hovedindholdet i den politik, der for øjeblikket vedtages herinde i folketinget, og som hr. Maisted og hans parti er udmærkede repræsentanter for. Det er det, alle disse sparebestræbelser går ud på. Der bliver skåret ned på de områder, på de sociale områder, på det uddannelsesmæssige område, hvor det rammer de hundredtusinder af lønarbejdere, og så bliver der på forskellig vis givet gunstigere vilkår for direktører, for virksomhedsejere af den ene og den anden type, for kapitalere i det hele taget. Det er det, jeg finder er asocialt, og det er et hovedelement i politikken herinde.

Så til hr. Albertsen: jeg vil gerne understrege, hvad vi jo har gjort ved talrige lej-

ligheder, også dengang regeringsdannelsen fandt sted, at man skulle ikke vente, at VS ville være sikkerhedsnet under en socialdemokratisk regering. Man skulle ikke vente, at vi var rede til at gå ind og støtte den socialdemokratiske regerings politik, også når den er vendt mod lønarbejderne. Og det er den i dette tilfælde — hr. Albertsen har jo selv i sin ordførertale antydnet, at det vidste han sådan set godt var tilfældet. Vi har sagt ganske klart på forhånd, at dette er for os afgørende, selv om det så er en socialdemokratisk regering, der sidder. Hvis den fører en politik, der er vendt mod lønarbejderne, så kan man ikke regne med os, og man kan altså ikke regne med, at vi vil tage et medansvar, som hr. Albertsen siger, for en politik af den karakter. Det kan ikke komme som nogen overraskelse, for det har vi understreget før — og under valgkampen — og før regeringsforhandlingerne, undervejs, og senere igen og igen.

(Kort bemærkning).

Albertsen (S):

Jeg må sige, at et sikkerhedsnet, hvor de afgørende tråde er VS' stemmer, det må jeg indrømme jeg ikke har megen lyst til at leve på.

Min bemærkning gik jo på, om man ville tage stilling til et mindre onde fremfor et større onde. Med det givne udgangspunkt, dette tings sammensætning, som vi alle sammen kan regne ud — hvis vi kan regne; det forudsætter jeg at alle andre også kan — må vi tage stilling til dette forslag. Det, der her er tale om, er at vi skal indfri nogle af de forventninger, vi stillede op i forbindelse med de nedsættelser af skatterne, som jo også omfattede nedsættelse af skatterne for lønmodtagerne. Det er rart at have forbindelserne, både til hvad der skete og hvad der skal ske, i orden, og samtidig konstatere kendsgerningerne, nemlig dette tings sammensætning, som vælgerne har bestemt. For det er vælgerne i dette land, der har sammensat dette ting, og det må vi acceptere, om vi vil eller ej.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til socialudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til folketingsbeslutning om lov om styrelse af højere uddannelsesinstitutioner [af Tove Nielsen m. fl.].

(Andre selvst. forslag nr. XXXVII. Fremsat 2/4 75).

Formanden:

Sammen med denne sag foretages den næste sag på dagsordenen, nemlig:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om styrelse af højere uddannelsesinstitutioner [af Halvgaard m. fl.].

(Lovforslag nr. 197. Fremsat 8/4 75).

Forslagene sættes til forhandling.

Undervisningsministeren (Ritt Bjerregaard):

Da den nuværende styrelseslov blev vedtaget, skete det med 165 stemmer for, medens 2 undlod at stemme. Hverken centrumdemokraterne, kristeligt folkeparti eller fremskridtspartiet var repræsenteret i folketinget dengang. Det fremgår af betænkningen fra undervisningsudvalget og forhandlingerne i folketinget, at der var fuld enighed mellem partierne om den udformning, forslaget endte med at få.

Det var derfor den almindelige opfattelse, at vi nu havde fået en lov, der skulle virke i en længere årrække, og der blev da heller ikke optaget nogen revisionsbestemmelse i loven.

Selv om der altså herskede en betydelig optimisme ved lovens vedtagelse, blev det dog understreget af den daværende undervisningsminister Knud Heinesen, at meget afhang af den gode vilje, når loven og dens intentioner skulle føres ud i livet, og det har desværre vist sig, at det har knebet med at leve op til forventningerne.

Jeg er derfor principielt enig i, at vi allerede nu må overveje, hvad der kan gøres for at rette op på enkelte bestemmelser, der ikke har virket efter hensigten. Jeg er så-

ledes positiv over for en nærmere drøftelse af sagen.

Under alle omstændigheder synes jeg imidlertid, at vi må tage et vidtgående hensyn til, at det har været et overordentlig stort arbejde såvel for institutionerne som for undervisningsministeriet at udarbejde statutterne, som jo er baseret på den nu-gældende styrelseslov, og som er — kunne man sige — grundloven for den enkelte institution. De ændringer, vi eventuelt når frem til, bør derfor kunne indpasses heri.

Med hensyn til det konkrete indhold i forslaget til folketingsbeslutning falder det jo i 3 afsnit, nemlig ét der vedrører studienævn og centralstudienævn, ét der vedrører valgreglerne, og ét der vedrører tilskud til de studerendes aktiviteter på vedkommende institution.

Med hensyn til det første, vedrørende studienævn, foreslås, at en del af kompetencen skal flyttes fra det enkelte fagstudienævn til fakultets- eller fagråd, og at centralstudienævnene skal nedlægges.

Forslaget motiveres med, at man mener, der er sket en urimelig sænkning af det faglige niveau inden for en række fag. Vi er her inde på et område, hvor det for ikke-fagkyndige, og det vil jo bl. a. sige politikerne, er umuligt at føre bevis eller modbevis, og hvor selv fagkyndige kan være uenige, simpelt hen fordi begrebet niveau ikke er objektivt, men afhænger af den enkeltes personlige vurdering.

Jeg må derfor tage afstand fra forslagsstillernes bemærkning om, at loven skulle have bevirket en sænkning af det faglige niveau, men forstår på den anden side godt meningen i forslaget, som jeg vil opfatte som ønsket om at styrke de faste læreres indflydelse på afgørelsen af faglige spørgsmål.

Jeg stiller mig derimod tvivlende over for, om det vil være rigtigt at henlægge kompetencen i disse spørgsmål til fakultets- og fagråd. Disse råd vil ikke være videre egnede til at varetage disse opgaver. Dels vil de ikke i faglig henseende kunne dække de enkelte fags områder og specielle problemer, og det vil således ikke bevirke den ønskede styrkelse af de faste læreres faglige indflydelse, dels vil det i det hele taget være uhel-